

SIVILFORSVARET

Sykehuset Innlandet HF

POLITIET
Innlandet politidistrikt

NSO
Næringslivets
sikkerhetsorganisasjon

Statsforvalteren
i Innlandet

ØVINGSUTVALGET INNLANDET

Evalueringsrapport

Øvelse Skibladner 2024

Innholdsfortegnelse:

1	Innledning	3
1.1	Om øvelsen.....	3
1.2	Deltakere	3
1.3	Øvingsform	3
1.4	Scenario	3
1.5	Forutsetninger og avgrensninger	4
1.6	Planlegging og gjennomføring.....	4
1.7	Hensikt og mål	5
1.7.1	Hensikt.....	5
1.7.2	Felles mål.....	5
1.7.3	Interne mål	6
2	Metode og datagrunnlag	6
2.1	Datainnsamling og metode	6
2.2	Reliabilitet og validitet.....	6
3	Vurdering	7
3.1	Sammendrag	7
3.1.1	Skadested	7
3.1.2	EPS.....	7
3.1.3	Kommunal kriseledelse	8
3.2	Vurdering av måloppnåelse.....	8
4	Tiltak	9
5	Konklusjon og videre oppfølging.....	9

1 Innledning

1.1 Om øvelsen

Bakgrunnen for øvelsen var Innlandet politidistrikt øvelsesplan for perioden 2023-2024. Øvelsens navn var "øvelse Skibladner 2024". Øvelsen ble gjennomført på Mjøsa utenfor Stange småbåthavn, Gillund.

1.2 Deltakere

- Politiet: Operasjonssentralen, Operative mannskaper, IL, EPS
- Brann: 110 sentralen, Hedmarken brannvesen
- Helse: 113 sentralen, Sykehuset innlandet avd. Hamar, Ambulansetjenesten Utrykningsmannskaper, innsatsleder Helse, Hedmarken legevakt
- Frivillige organisasjoner – Røde kors
- Sivilforsvaret
- Stange/Hamar kommune: Kriseledelsen, informasjonsstab, servicetorget, EPS,
- Statsforvalteren Innlandet: Øvingsstab, kommunikasjon/mediespill, observatører
- HRS (Deltar i initialvarslingen)
- Kystradio Sør
- Redningsselskapet: Sjøredningskorps Mjøsa
- D/S Skibladner: Stiller med fullt mannskap.
- Innlandet Fylkeskommune

1.3 Øvingsform

Øvelse Skibladner 2024 ble gjennomført som en fullskalaøvelse. Fullskalaøvelsen krevde samhandling mellom nødetater, kommune og andre viktige beredskapsorganisasjoner i samfunnet. Øvelsen var planlagt å være så realistisk som praktisk mulig, ble gjennomført med aktivt spill og gjeldene planverk for hver enkelt aktør ble benyttet.

1.4 Scenario

Øvelsen ble gjennomført med utgangspunkt i et scenario hvor en fritidsbåt (M/S Svalen 2) kolliderte med D/S Skibladner.

Skibladner hadde ca. 157 passasjerer pluss mannskap. Passasjerene bestod av en gruppe pensjonister fra Kråkenes møbelfabrikk, en klasse og en lærer fra Eidsvig v.g, kormedlemmer fra "Goklang", kormedlemmer fra "de surstemte" og en vennegruppe fra Hamar. Fritidsbåten hadde 6 passasjerer.

Kollisjonen medførte brannutvikling på fritidsbåten og skrogskader på Skibladner. Brannen på fritidsbåten ble raskt slukket av passasjerene, men en av passasjerene falt i vannet og svømte til land. Denne personen ble sett gående på land, sørover langs Mjøsa.

Skrogskaden på Skibladner medførte at båten tok inn vann. Som følge av dette besluttet kapteinen på Skibladner at skipet skulle evakueres for passasjerer før den gikk til Hamar, med mannskap for reparasjon.

Ulykken skjedde på Mjøsa i området Stange utenfor Gillundstranda / Stange småbåthavn. Som følge av ulykken ble 5 personer i fritidsbåten og 5 personer på Skibladner hardt skadd, ytterligere 6 personer ble lettere skadde. Skibladner evakuerte alle passasjerene i redningsflåter inn til samlingssted skadde ved Gillund.

Det ble opprettet EPS på Scandic Hotels Hamar. Passasjerene ble fraktet fra samleplass til EPS hvor de ble ivaretatt av personalet. Unntaket er 10 skadde personer som ble kjørt av ambulanse til Innlandet sykehus. I tillegg kom en del pårørende til stedet.

De berørte nødetater foretok korrekt varsling (trippel) og øvelsen levde sitt liv ut fra planverk og innspill fra de ansvarlige lederne. Til slutt ble det gjennomført en felles gjennomgang og evaluering av øvelsen.

1.5 Forutsetninger og avgrensninger

For å sikre en god evaluering av øvelsesmål ble det tatt utgangspunkt i evalueringsskjema som deltakende aktører fikk tildelt før øvelsen. Evalueringen ble avgrenset til å vurdere de overordnede målene som var felles for samtlige aktører under øvelsen, interne øvingsmål som aktørene ønsker å dele ligger vedlagt denne rapporten.

1.6 Planlegging og gjennomføring

Øvingsleder for øvelse Skibladner 2024 var Politioverbetjent Jacob Reinholt Normann ved FOT Innlandet politidistrikt. Siviltforsvarsadjutant Bernt Haakon Danielsson ved Oppland Siviltforsvarsdistrikt var NK øvingsleder. I tillegg til disse nøkkelrollene ble det utpekt egne sikkerhetsansvarlige på land og i vann, markøransvarlig, kommunikasjon/media, spillansvarlig, samt observatører/evaluatorer fra samtlige deltakende organisasjoner som var plassert på de ulike plassene hvor det foregikk øving.

Øvingsutvalget i Innlandet har gjennom felles møter, samt gruppemøter planlagt øvelsen. Det ble tidlig besluttet at det var behov for å identifisere ulike temagrupper slik at disse planla ulike deler av øvelsen hver for seg. Følgende grupper ble etablert:

- Dreiebok
- Sikkerhet på land
- Sikkerhet på sjø
- Evaluering
- EPS
- Kommunikasjon
- Markører
- Transport

Det ble gjennomført et kompetansehevingseminar (fagdag med tabletop-øvelse) 23.04.24 i Statsforvalterens lokaler på Rosenlund, Lillehammer.

Hensikten med seminaret var faglig påfyll, forberedelser til øvelse Skibladner, samt nettverksbygging.

Program for dagen var som følger:

08:00 - 08:05	Velkommen og presentasjon
08:05 - 09:00	Samhandling i team i lys av big five modellen (tillit, god kommunikasjon og felles mentale modeller) v/ Roar Nyborg fra politiet
09:00 - 09:30	Skibladner v/ Aksel Aspeli
09:30 - 10:00	Evakuert- og pårørendesenter, v/ RVTS Øst
10:00 - 10:15	Pause
10:15 - 10:30	Læringspunkter fra Skibladnerøvelsen i 2012 og andre større øvelser i regi av øvingsutvalget
10:30 - 10:45	Presse-og mediaspill v/Lisbeth B. Huse, kommunikasjonsteam Statsforvalteren i Innlandet
10.45 - 11:30	Lunsj
11:30	Tabletop øvelse
14:00	Førsteintrykkssamling (hot washup)

For å sikre at øvelsen kunne gjennomføres på en trygg og sikker måte ble det utarbeidet en risikovurdering. Identifiserte tiltak ble utgangspunkt for et sikkerhetsdirektiv som samtlige deltakere måtte gjennomgå før øvelsens start.

1.7 Hensikt og mål

1.7.1 Hensikt

Hensikten med øvelsen var å øke alle deltagende aktørers kompetanse på håndtering av en båtulykke med mange involverte parter og mennesker.

Heve kompetansen på håndtering av båtulykker og øve tverrfaglig samarbeid (samvirke) på et skadested (Innsatsområde) mellom de forskjellige etater (politi – brannvesen – helsevesen – sivilforsvar – FORF – Stange kommune) og øve samarbeid med og utnyttelse av kunnskapen objekteier har om Skibladner.

Øvelsen skulle gi deltagende etater/organisasjoner/objekteier mulighet til å teste og kvalitetssikre sitt beredskapsplanverk mot en større båtulykke og konsekvenser av en slik ulykke.

1.7.2 Felles mål

Kommunikasjon

Samvirkeaktørene skulle ivareta rutiner for god informasjonsutveksling mellom alle nivåer.

Samvirke

God samhandling, og samvirke skulle sørge for en effektiv oppdragsløsning.

Planverk

Planverket skulle aktivt benyttes for å sikre god oppdragsløsning.

1.7.3 Interne mål

Interne mål skulle evalueres av den enkelte aktør som deltok under øvelsen og dokumenteres i egne rapporter.

2 Metode og datagrunnlag

2.1 Datainnsamling og metode

Umiddelbart etter øvelsen ble det gjennomført førsteinntrykkssamling hvor de enkelte aktører/kontrollere samlet inn sine mannskaper som presenterte sine inntrykk relatert til øvingsmålene. Ansvarlig for de forskjellige aktørene samlet så inn tilbakemelding til evalueringsrapporten. Det ble i forkant av øvelsen sendt ut et evalueringsskjema som tok utgangspunkt i femfaktormodellen. Med utgangspunkt i overordnede øvingsmål skulle kontrollere underveis i øvelsen evaluere hva som fungerte godt og hva som kunne forbedres med utgangspunkt i følgende:

- Ledelse (evnen til å dirigere og kontrollere, skape felles situasjonsforståelse, sirkelkommunikasjon, mm.)
- Teamorientering (felles mål fremfor egen organisasjon, involvere, dele og bidra gjennom tilpasning, kommunikasjon og tillit, mm.)
- Støtte (støtteatferd, konflikthåndtering og oppgavefordeling ved å bidra der det trengs og spille hverandre gode)
- Tilpasning (endringsvillighet, ikke "stammespråk", fortløpende involvering av personell, ta andre/nye arbeidsoppgaver ved behov, mm.)
- Gjensidig monitorering (god oversikt, sambandsbruk, gjensidig tillit, mm.)

2.2 Reliabilitet og validitet

Øvelsen ble primært styrt ut fra "players action", dvs. at de øvede iverksatte tiltak i henhold til planverk og deres felles situasjonsforståelse. Dreieboken la til rette for de initiale hendelsene og sikret at øvelsen la til rette for at deltakerne fokuserte på øvingsmålene. Resultatet fra øvelsen er i stor grad personavhengig, øvelsesdeltakerne har i forkant av øvelsen deltatt på en fagdag og er varslet om at det skulle være øvelse. Aktørene som har deltatt har også hatt mulighet til å planlegge bemanning og forberede mannskapet basert på den kunnskapen som ligger til grunn i forkant, det vurderes derfor at konklusjonene fra øvelsen vil kunne vært noe annerledes om øvelsen ble repetert med annet mannskap, samt i en skarp situasjon hvor mannskapet ikke er forberedt på at en hendelse skal inntreffe.

3 Vurdering

3.1 Sammendrag

3.1.1 Skadested

- ILKO etablerte seg bra på skadestedet, gjennomførte hyppige statusmøter og jobbet aktivt for å etablere felles situasjonsforståelse og opprettholde sirkelkommunikasjon. Det var tydelig oppgavefordeling og en rolig og tydelig dialog.
- Det kunne vært benyttet en dedikert person til å oppdatere tavle i ILKO for å frigjøre leder ILKO i større grad.
- Til tross for at ILKO valgte en god plassering for å etablere seg ble det satt i land to redningsflåter rett nedenfor ILKO som medførte at de evakuerte "gikk gjennom" ILKO.
- Alle ressurser ble involvert og brukt på en god måte, det var godt samarbeid og alle bidro til god oppgaveløsning. God kontroll på evakuerte, inkludert skadde og sårede.
- God kommunikasjon og samhandling innad i ILKO, likevel må en være bevisst på egen rolleforståelse slik at arbeidsoppgaver ikke blir flytende. Det kunne vært bedre fordeling i ILKO i forhold til hvem som har kontakt med hvilke aktører på skadestedet.
- ILKO var ikke skjermet veldig godt fra pressen, burde vært etablert sperrebånd eller "vakthold" hvis man har ressurser tilgjengelig til formålet.
- Tydelige føringer på samband fra IL Politi innledningsvis. Mye sambandstrafikk på felles talegrupper.
- Politiet etablerte "on scene commander" ombord på Skibladner. Dette bidro til å dele situasjonsforståelse mellom hendelsesstedet på Mjøsa inn til ILKO.
- Skibladner har ikke nødnett ombord, dette vanskeliggjør avgjørende kommunikasjon i innledende og akutte fasen av håndteringen. Skibladner kommuniserte via VHF og telefon før politiet kom om bord, noe som var veldig tidkrevende.

3.1.2 EPS

- Psyko-sosialt kriseteam ble raskt varslet og satt inn på EPS. Kontakt med samarbeidspartnere i regionen om bistand, herunder Hamar kommune. Planverk inkludert tiltakskort ble brukt og fungerte. Synes å ha vært godt samvirke.
- Informasjon utad ble utformet i kriseledelsen med støtte fra og i samarbeid med politikontakten i kriseledelsen.
- EPS etterspurte lege på stedet. Det bør inngå i planverket med tanke på å ta mindre skader som ikke blir avklart på skadested.
- God ledelse, arbeidsflyt og organisering på både evakuert- og pårørendesenter. God dialog mellom de ulike aktørene og avklart ansvarsdeling i utgangspunktet.
- Leder EPS politi og leder EPS kommune hadde god rolleforståelse og støttende atferd. Leder politi og leder kommune samhandlet på en god måte, under rolige og kontrollerte former. Begge representantene var opptatt av å dele og oppdatere hverandre, sett i forhold til hvor mange som til enhver tid hadde ankommet EPS.

- Politiet hadde få ressurser i etableringen av EPS og det tok lang tid å få bistand fra egen etat.
- Stort fokus på teamorientering fra alle samarbeidende parter i KO. Alle, herunder også leder politi var opptatt av at kommunikasjonen skulle være god, at alle skulle dele og bidra for å skape tillit.
- Godt med ressurser som ble fordelt i EPS'ets ulike enheter. Arbeidsoppgaver var avklart mellom de ulike organisasjonene. Generelt god flyt når det gjaldt gjennomføring av de ulike arbeidsoppgavene.
- Kobling til kommunens kriseledelse var noe vanskelig å se.

3.1.3 Kommunal kriseledelse

Varsling og innkalling til kriseledelsen skjedde raskt da melding om ulykke og behov for etablering av EPS mm kom fra politiet. Politikontakten ble varslet og innkalt samtidig med kriseledelsen og hadde en viktig rolle i kriseledelsen; bidro godt til samvirke og kommunikasjon med politiet, og indirekte også andre aktører.

Første melding fra politiet var uklar, tvetydig og lite spesifikk, dette ble for så vidt et godt øvingsmoment som uansett utløste etablering av kriseledelsen i kommunen. Dette vil også være realitet ved reelle hendelser. Innspill fra politikontakt om at beslutningsprosessen med etablering av EPS var tungvint og at politiet helt enkelt bør kunne beslutte etableringen. Politikontakten deltok ikke sammen med ordfører på pressekonferansen, noe som begrenset muligheten til å gi pressen et godt bilde av hendelsen.

Rekvirering av busser til evakuering: Etter avtale med politiet tok kommunen ansvar for rekvirering av buss(er) til evakuering. Det burde vært tydeligere ansvarslinje på hvem som bestiller transport og kommuniserer med sjåfører underveis. - Det burde vært bedre dialog mellom innsatsleder, kriseledelse og fylkeskommune.

3.2 Vurdering av måloppnåelse

Øvelsen viser at aktørene har god kjennskap til hverandre og kunnskap om hverandres, roller, ansvarsområder og kapasiteter. Aktørene har etablerte linjer for kommunikasjon via nødnett i tillegg til at det er etablerte planer som beskriver fysiske løsninger for kommunikasjon og samvirke, eksempelvis LRS, ILKO, liaisonfunksjoner, etc. Med unntak av enkelte mindre hendelser i løpet av øvelsen fremkom det at planverket er godt tilpasset samvirke og at aktørene har høy bevissthet hva gjelder å kommunisere og samarbeide for å oppnå sine felles mål.

Øvelsens hensikt og mål vurderes som oppnådd. Relevante funn som kan bidra til kontinuerlig forbedring med fokus på nevnte øvingsmål er listet nedenfor.

4 Tiltak

Moment	Tiltak	Ansvar	Frist
Politikontakt deltok ikke sammen med ordfører på pressekonferansen.	Vurdere men tilstrebe at politi og talsperson kommune gjennomfører pressekonferanse sammen	Politi og kommune	Umiddelbart
Politiet hadde få ressurser i etableringsfasen av EPS	Gi opplæring til flere vedr EPS, utarbeide ressursoversikt og varsle adekvat antall ved etablering av EPS	EPS ledere, P7 i stab	Er iverksatt opplæring, frist 010125
Rekvirering av busser til evakuering. Behov for å etablere en tydeligere ansvarslinje på hvem som bestiller transport.	Kommune og politi i samarbeid. Omtales i kommunenes og politiets planverk for Evakuert og pårørende senter (EPS)	Politi og kommune	Umiddelbart
Skibladner har ikke nødnett noe som forsinker og vanskeliggjør kommunikasjon før On scene commander kommer ombord.	Skibladner bør tildeles nødnett slik at de som et minimum kan kommunisere i samvirkekanalene	Skibladner	Sesongstart 2025

5 Konklusjon og videre oppfølging

Øvelsen viste at selv om det er forbedringspunkter både hos den enkelte aktør og i samhandlingen mellom aktørene løste deltakerne hendelsen på en tilfredsstillende måte. Det er viktig at de ulike aktørene forsøker å utbedre avdekkede mangler ved å iverksette konkrete tiltak i egen organisasjon.

Gjøvik, 29.08.2024

Iselin Furø Hansen, Aslak Overland, Aksel Aspeli, Monica Lunde og Jo-Ørnulf Aaslund